

ЛІТЕРАТУРА І ВІЙНА

УДК 821.161.2-32.09

DOI <https://doi.org/10.31652/3041-1084-2025-6-07>

Світ розмов у малій прозі Олександра Осадка (на матеріалі збірки «Жити не можна померти»)

The World of Conversations in Short Prose by Oleksandr Osadko (Based on the Collection To Live (Is) Impossible to Die)

*Деркачова Ольга Сергіївна,
доктор філологічних наук,
професор кафедри української літератури
Факультету філології
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника
orcid.org/0000-0001-8698-3498
olga.derkachova@pnu.edu.ua*

Анотація. Стаття присвячена дослідженню малої прози Олександра Осадка, представника Нового розстріляного відродження, що загинув на війні у 2022 році. Проаналізовано тексти з його збірки «Жити не можна померти», зокрема характерологічні та змістові особливості розмов персонажів, що часто відіграють ключову роль у художньому творі. Вербальна взаємодія героїв в оповіданнях Осадка є важливим інструментом побудови конфлікту, створення психологічної напруги та динаміки оповіді, а також вона слугує засобом розкриття індивідуальності героїв. Визначено основні типологічні риси персонажів, а також те, як через гумор, іронію, сатиру, сарказм що в авторських описах, що в діалогах, перед нами постають епізоди (не)звичайного життя (не)звичайних людей, що раптово опиняються в незвичайних ситуаціях та шукають шляхи виходу з них відповідно до власних ціннісних систем та орієнтирів. З'ясовано, що система розмов персонажів у творах Осадка має багаторівневу функціональність: від розкриття характерів і побудови конфлікту до

створення гумористично-іронічного тла та моделювання світоглядних зіткнень. Продемонстровано, що діалогізація є ключовим структурним принципом його оповідань і визначає їхню ритміку, динаміку та смислове наповнення. Підкреслено, що художній світ Осадка базується на поєднанні побутового та фантастичного, трагічного й іронічного, що формує унікальний дискурс життєствердності й пам'яті.

Ключові слова: Нове розстріляне відродження, мала проза, діалог, монолог, діалогізована художня оповідь, персонаж.

Abstract. The article examines the short prose of Oleksandr Osadko, a representative of the New Executed Renaissance who was killed in the Russo-Ukrainian war in 2022. The analysis focuses on the texts from his collection *To Live (Is) Impossible to Die*, with particular attention to the characterological and semantic features of the characters' conversations, which often play a key role in shaping the narrative. Verbal interaction among the characters in Osadko's short stories serves as an important tool for constructing conflict, creating psychological tension and narrative dynamism, and revealing the individuality of the protagonists.

The study identifies the main typological features of the characters and shows how, through humor, irony, satire, and sarcasm – both in authorial descriptions and in dialogues – episodes of (un)ordinary life of (un)ordinary people are presented: individuals who suddenly find themselves in unusual situations and seek ways out in accordance with their own value systems and orientations. It is established that the system of character conversations in Osadko's works has a multilayered functionality, ranging from character development and conflict construction to the creation of a humorous and ironic background and modelling worldview collisions. The article demonstrates that dialogization is a key structural principle of his short stories, determining their rhythm, dynamics, and semantic richness. The study highlights that Osadko's artistic world is based on a synthesis of the everyday and the fantastic, the tragic and the ironic, which together shapes a unique discourse of life affirmation and memory.

Keywords: New Executed Renaissance, short prose, dialogue, monologue, dialogized narrative fiction, character.

Постать Олександра Осадка посідає особливе місце в сучасному українському літературному процесі. Його коротка, але яскрава творча

біографія вписана у контекст Нового розстріляного відродження – покоління митців, які загинули, захищаючи Україну. Однією з визначальних рис прози Осадка є розмовність як спосіб існування сюжету та персонажів. Саме через діалоги, бесіди, суперечки та дискусії постає багатовимірний простір, у якому буденне переплітається з фантастичним, іронічне – із трагічним, а гумор – із глибинними філософськими пошуками. Діалогізація займає центральне місце в композиційній організації його оповідань, стаючи рушієм подій і водночас дзеркалом психологічних станів та ціннісних орієнтацій героїв.

Постановка проблеми. Олександр Осадко (позивний – Танго) писав коротку прозу, публікував свої твори на літературних порталах під псевдонімом Стах. 26 лютого 2022 року пішов на фронт у складі 105-ї окремої бригади територіальної оборони, згодом служив кулеметником 25-ї окремої повітрянодесантної бригади. Загинув 9 липня 2022 року біля Мазанівки на Донеччині, виконуючи бойове завдання, урятувавши побратима. Його перша та єдина збірка оповідань «Жити не можна померти» у 2023 році була видана посмертно у Видавництві Старого Лева. *«Те, що Сашко писав оповідання, стало для мене повною несподіванкою. – згадує Ганна. – Уявіть собі – ви живете вже 10 років у подружжі, бачите один одного щодня, спілкуєтеся, аж раптом одного прекрасного ранку він приносить мені ноут із набраним текстом і киває: «Прочитай!». Я прочитала – то було оповідання «Накрапав дрібний дощик». Довершений шикарний текст – цілісний, іронічний, із соковитою мовою і живими діалогами»* [9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. О. Куценко пише, що з іменем Осадка пов'язано кілька історій: «У першій Олександр Осадко зводить хату і будує творчу майстерню для дружини, поетки і художниці. Вони разом подорожують Європою, сплавляються Дністром. Їхні діти, Юрко й Софійка, ростуть свідками щоденних див. Красивим поворотом сюжету стає захоплення танго, репетиції, перший виступ. (...) Друга історія – про його вибір. Він іде на війну, тому що від загрозою опиняється його дім. (...) У цій історії в Олександра з'являється позивний, який він вишкрябує на зрубі над бліндажем: Танго. (...) Третя історія найкоротша. Вона вміщується у двох словах, – «Саша загинув». Четвертою історією стала історія про любов і пам'ять. Розв'язкою її є книга «Жити не можна померти» [4].

Ю. Мусаковська зауважує, що «неможливо говорити про українську літературу воєнного часу, не згадуючи Олександра Осадка. Особливий трагізм його історії в тому, що він встиг написати надто мало – всього лиш сім оповідань – і так і не дізнався, що став письменником з власною книжкою. Сашко міг бути в цьому житті ким завгодно – отримав освіту економіста, був знавцем історії, будував будинки і був натхненним наставником для молоді. Але насамперед він умів чітко виставляти пріоритети, розумів, що є найважливішим у певний момент. Його моральний кодекс визначив для нього єдино можливу роль в часі повномасштабної війни – роль захисника» [6].

О. Куценко звертає увагу на мову творів Осадка: «Вона така здорова, народна, присмачена говірками Тернопільщини, рідного краю автора, що одразу ловиш і упізнаєш різні смаки і запахи! Описуючи колоритні будні односельців, Олександр садить читача до столу поряд з героями оповідань, частує українською закускою і алкоголем. Невигадані сюжети повторюють українську космогонію, коли видно початок, але не видно краю створеного світу, а невтомний дух присутній у кожній сцені» [4].

В. Махно зазначає, що «знаємо безліч прикладів, коли колишні вояки, повернувшись з фронтів, беруться за перо і творять воєнний текст. З Осадком усе навпаки: він написав усі свої оповідання, зібрані у книжку «Жити не можна померти», до війни». Ці історії «пружні, будовані на сучасних сільських реаліях, подекуди свідомо писані галицьким діалектом. Не знаю, чи Олександр був свідомий того, що в якийсь спосіб продовжує григіртютюнниківську лінію української прози з тими ж сільськими типажамі, природнім гумором ситуацій, з якоюсь трагічністю обставин, в яких переплетено високе й низьке, печаль і радість» [5].

Виклад основного матеріалу. Розмови, бесіди, теревені, балачки, дискусії, суперечки, із яких перед нами постають персонажі, вражають інтелектуалізмом, глибиною, чуттєвістю, гумором, народною мудрістю. У збірці «Жити не можна померти» сім оповідань, начебто розрізнених ідейно, тематично, сюжетно, образно, але всі вони об'єднані отим «жити», що виливається в розповіді про несподівані життєві обставини, у яких опиняються герої (необхідністю позбутися хворої на грип свині, принісши її в жертву Чупакабрі, здійснити атентат, вирахувати шпигуна, знайти творця установки, крутішої за колайдер, вигадати спосіб померти так, щоб рідні не витрачалися на похорон).

Поєднання побутово-приземленого та фантастично-конспірологічного, на думку Е. Євтушенко, нагадує тарантінівські мізансцени й діалоги [2]:

– *Ми троє визвалисі здійснити атенат. Отець поблагословив. (...) Тож ми справу зробили, дещо придбали в старого, – вуйко нахилився і витягнув з великої картатої сумки два чорні пістолети, заховав назад та й спокійно продовжував, – а тоді сюди махнули, далеко трохи коньом – рахуй, вісім годин їхали...*

– *Ви що, звар'ювали? Ви серйозно зібрались його пристрелити?*

– *А шо ж ми – дурно перлися в таку далечінь? – Орко дивився на мене, як на слабого.*

– *Легше запалити маленьку свічку, ніж проклинати темряву, – вставив стрийко [8, с. 32–35].*

Або ж:

– *А що я моїй скажу? – знітився Василь.*

– *Так і скажете: ніц нема в тім лісі. Чупакабра всьо зжерла (...)*

– *Ну то давайте! (...)*

– *А ви дарма, швагре, не вірите в неї, в тоту Чупакабру. Я навіть нині коло третьої дебри бачив її сліди (...)*

– *Швагре... (...) А я останнім часом не змінивсі? (...)*

– *Ну... Швагре... Бачите, ви кожного тижня регулярно міняєтесь. В будні ви одні, а в неділю, коли після церкви звертаєте до склепу, то міняєтесь на очах. А вже пополуднє, як Маринка приходить за вами, то стаєте ще іншим...» [8, с. 9–10].*

Або:

– *Миша, візьми в сейфі бабки, що лишилися за той списаний автомат, і дуй на шопінг. Ящик горілки, ну і бабам щось. Я такий сьогодні щасливий! Просто слів нема!*

– *І в магазині нет слів, Іван Вікторовичь. Може, я апельсинкі візьму?*

– *Та бери, що хочеш. Крі гранатів. Сьогодні ж такий мирний щасливий день... – скупа мужська сльоза збігла по обличчю старого офіцера [8, с. 59].*

І. Сосницький виокремлює такі функції діалогу: 1) віддзеркалення індивідуальності голосів персонажів; 2) представлення експозиції через діалог; 3) засіб вираження конфлікту та напруження; 4) вираження іронії та сарказму; 5) відображення швидкості перебігу подій тексту [10, с. 88].

Усі вони у більшій чи меншій мірі оприсутнені у малій прозі Олександра Осадка. Так, із перших реплік персонажів в оповіданні «Жертвопринесення» перед нами постають не сільські чоловіки, що варять самогон і пиячать, а філософи, «гіганти душі», що переймаються політичною ситуацією в країні, екологією, самотністю, порятунком людства, роздумами про те, як світ втрачає кольори:

– ... люди перестають помічати єден одного. І тільки Чупакабра всім ввижається. Щось незрозуміле коїться в нашій краї. Навіть отець Іван на сповіді, коли му розказував свої сумніви про безпеку запуску електронного колайдера, дивився крізь мене в далечінь, що я аж напудивсі» [8, с. 11].

– Я вам кажу, на моє філософське спостереження, мені здається, жи ми диматеріалізуємсі.

– Знову матюки. Швагре, ви припиняйте ті свої спостереження і або наливайте, або я йду геть. Стільки файних тем, про політику можна говорити, про Юлю чи про регіоналів, а ви все щось видумуєте про гріховне і незрозуміле [8, с. 13].

Через діалог представлена й експозиція твору, а також його конфлікт і розв'язка, що набуває гротескних форм. І тільки одна істота у цьому всьому хаосі розмов зберігала мовчання: «Вона була однією з перших зі свого роду, затягнута сюди через прохід, відкритий їхньою машиною. Але їй тут подобалося, цей вимір був значно сприятливіший для розмноження, аніж пустельні землі її світу, краю коричневих пісків і рожевого неба... Тут вона й залишиться та продовжить свій рід. Вона – велика Чупа із клану Кабра...» [8, с. 27].

Діалогізація художньої оповіді, на думку Н. Изотової, «призводить до роздроблення, фрагментування сюжетно-композиційної площини художнього наративу», але «спільність теми/тем, що перебуває/ перебувають у фокусі обговорення персонажів твору, навпаки, забезпечує семантичну єдність наративу, репрезентованого у формі діалогів» [3, с. 95]. Ця спільність забезпечує єдність історії як у кожному оповіданні, так і наскрізь у збірці.

Фактично чи не кожен діалог у творі є вираженням іронії чи сарказму:

Рондель, схоплений жінкою, прилип до Степанового вуха, видавши глухий чавунний звук. Зібравши залишки сили, волі та свідомості в кулак, чоловік кинувся під стіл.

– Ану вилазь, п'яното, бо ти заб'ю!

– Я в домі господар – де хочу, там і сиджу! – долинуло з-під столу.
[8, с. 24]

Або:

– Тьоть... Надєжда Даніловна! – не втримався Миша. – Давайте о главном!

– О главном? – перепитала кумирка нічних снів української армії.
– Місю, винищувачу мій весняний, а чи знаєш ти, що головне для одинокої жінки моїх років? Жінки, яку амури несуть у бомболоках стартегічного винищувача життя, що готується нанести точковий удар по незахишених точках мужського еґо? [8, с. 56].

Сама ж художня оповідь у значній частині оповідань письменника є діалогізованою, тобто такою, у якій головним рушієм розгортання є не сюжет, «репрезентований сукупністю оповідних подій у їх індивідуально-авторському аранжуванні, а діалоги персонажів» [3, с. 93]. З них ми дізнаємося і про історію румунського шпигуна («Зеро_Зеро_Сім»), і про завершення історії з атентатом («Ходоки»), і про те, як стають святими («Накрапав дрібний дощик»), і про унікального винахідника Петра Колеса («а-патріот»).

Не менш важливими є монологи у творах О. Осадка, як-от в оповіданнях «Картопляне колесо» чи «Жити не можна померти». У першому маємо оду циклічній події надважливого значення – саджанню картоплі та її збиранню: «Спочатку її закопували. Ні, спочатку було слово. Чи навіть кілька слів...» [6, с. 40]. А в іншому показано ницість, підступність і дволикість можновладців, за солодкими словами яких про любов і повагу до людей, приховані цинізм та брехня: «Ми будєм любить бєдних і боротса с богатыми! Ви, драгоценние мої, будєте спокойно доживать свої лучшиє годи жизни. А богатыє будут платить за всьо» [8, с. 77]. Додатковим маркером негативної характеристики персонажа є його мова – мова країни-агресора.

Чимало характеристик персонажі отримують саме через розмови. Наприклад, Степан («Жертвопринесення») постає перед нами цікавою непересічною особистістю, яку не влаштовує просто бездумно бути. Він хоче зрозуміти мінливість світу, знайти підтвердження своїм відчуттям-передчуттям, знати, що він не помиляється у своїх роздумах. Його шваґро Василь постає приземленішим, але саме він переконує у необхідності позбутися кабанчика, який є ймовірно носієм небезпечного

грипу. І саме він пропонує варіант із жертвопринесенням Чупакабрі. Вуйко Микола, кум Орест, стрийко Тарас («Ходоки») постають рішучими, відважними, тими, хто пам'ятають історію свого роду, є небайдужими до того, що відбувається в Україні. Самі ж розмови присмачені китайською мудрістю («То був стрийко Тарас. Після служби на Далекому Сході при столі з нього так і лізуть китайські істини – то Будду згадує, то Конфуція») [8]. Оповідач натомість показаний небагатослівним, і в цьому мовчанні є чимало нерішучості та хвилювання, щодо майбутнього атентату:

– А може, варто ще раз з ним побалакати? Чи подати апеляцію в суд вищої інстанції? – я безнадійно закликав родичів до милосердя, заглядаючи кожному з них в очі. Та марно. Їхні обличчя були рішучі.

– Указані з окропом немає холодного місця, – добивав мої надії стрийко Тарас.

Полковник Іван Вікторович Цільцьо («Зеро_Зеро_Сім») постає впевненим на противагу боягузливо-услесливому лейтенантові Миші чи романтичній Надії Данилівні. Миша викликає зневагу у читача не лише через свою услесливість, але й через свою російську мову. А репліки Івана Вікторовича перетворюють жартівливу розповідь про шпигуна на жорстку сатиру:

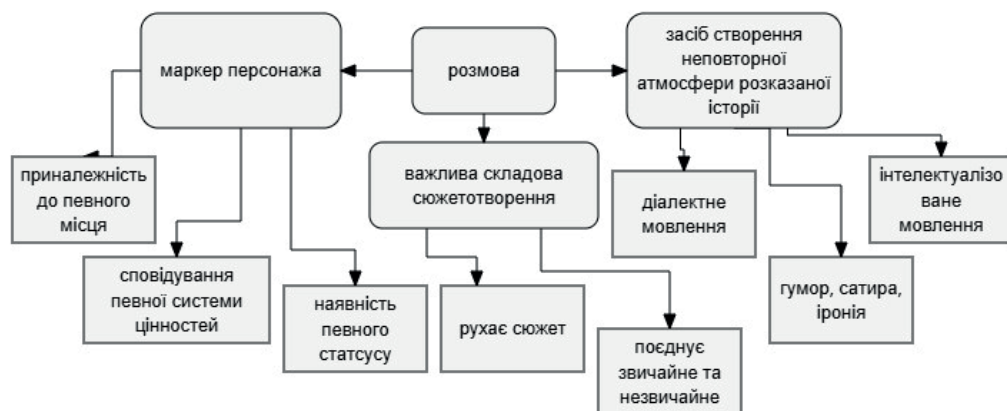
– Мишо, не треба дзвонити! Хто зараз не шпигун? Та ви лише погляньте на обличчя нашого міністра оборони... Ті сусіди, ну чесне слово, як діти. Не, щоб прийти, поговорити, плящину-другу роздусити... Все би й порішаді. Що маю – тим би і поділився. Ми люди не жаднію А «Булати» з «Ятаганамі» араби забирають прямо з конвеєра. А наші одразу ж і списують. А «Оплот» тільки на схемах, які, до речі, вже китайці стибрили. Жваві хлопці» [8, с. 57].

Діалоги в малій прозі О. Осадка є відображенням індивідуальності персонажів («Жертвопринесення», «Зеро_Зеро_Сім», «Накрапав дрібний дощик»), слугують засобом представлення експозиції через діалог («Жертвопринесення», «Ходоки», «Накрапав дрібний дощик»), засобом вираження конфлікту та напруження («Жити не можна померти»), а також засобом вираження комічного. Через гумор, іронію, сатиру, сарказм що в авторських описах, що в діалогах, перед нами постають образки (не)звичайного життя (не)звичайних людей, що раптово опиняються в незвичайних ситуаціях і повинні якимось чином

з них вийти: чи то волею випадку, чи то завдяки своїй винахідливості, чи то через певний збіг обставин.

Розмова стає маркером персонажа, адже визначає його локальний та соціальний статус, ту систему цінностей, що притаманна героєві. Також вона виступає важливою складовою у творенні сюжету, адже часто саме з бесіди починається історія, у якій з легкістю та невимушеністю автор поєднує звичайне і надзвичайне. Також розмова створює неповторну атмосферу світу персонажів та взаємодії один з одним.

Схематично:

Розмови, розповіді, діалоги, присмачені діалектизмами, є визначальними у картині багатющого світу людини, у якому знайдеться місце для всього і для всіх: святих і грішників, чупакабр і слимаків, полковників та шпигунів, побуту й містики, гумору та іронії. Мовлення персонажів створює незабутнє звучання прози Олександра Осадка – життєствердної, глибокої, багатой, сповненої любові до тих, хто поряд:

«Ця книга про те, що будь-яка історія про любов і пам'ять – нескінченна. Вона не залежить від найдраматичніших подій нашого життя, хіба присутня у ньому як промінь світла, розчиняючи темряву, проводячи туди, де розімкнеться коло цієї війни. Здається, автор і залишив по собі ці оповідання, аби це коло розімкнулося, і наш календар замість відмірювати війну, став рахувати дні після Перемоги» [4].

Висновки. Світ розмов є чи не найвизначальнішим у творах Олександра Осадка. У його оповіданнях вербальна взаємодія персонажів виконує не лише комунікативну функцію. За допомогою діалогів автор

розкриває внутрішні стани героїв, окреслює конфліктні ситуації, створює динамічне тло оповіді, а також створює неповторні яскраві художні образи. Олександр Осадко вибудовує художній світ, у якому органічно поєднані побутове й фантастичне, трагічне й комічне, що дозволяє відтворити багатовимірність людського досвіду. Його персонажі, занурені в (не)звичайні життєві обставини, проговорюють власні страхи, сумніви, мрії, бажання, і саме в їхніх розмовах виявляється справжня природа людини – унікальна, суперечлива, сповнена гумору й мудрості. Діалогізація створює особливе звучання його прози, роблячи її живою, наближеною до народного мовлення, але водночас інтелектуально насиченою. Слова персонажів прози Олександра Осадка, живих, справжніх, дивовижних у своїй здатності опинитися в небуденних ситуаціях, демонструють щось буденне та очевидне. Вони говорять за себе і за автора, адже автор так і не встиг дати жодного письменницького інтерв'ю, не встиг презентувати жодного свого тексту наживо перед читачами, та й не встиг бути, тим більше набутися, письменником за життя. І за нього, натомість, після нього говорять його твори, сім розмов про те, що «жити не можна померти», розмов занадто живих, аби говорити про їхнього творця в часі минулому.

Список використаних джерел:

1. Бомко Л. Розмова за розмовою. URL: <https://zbruc.eu/node/118694> (дата звернення: 11.11.2025).
2. Євтушенко Е. «Жити не можна померти» Олександра Осадка: неписьменницькі оповідання. URL: <https://chytomo.com/zhyty-ne-mozhna-pomerty-oleksandra-osadka-nepysmennytski-opovidannia/> (дата звернення: 11.11.2025).
3. Ізотова Н. Лінгвориторика діалогу в наративі: ігрові ефекти. Збірник наукових праць «Нова філологія». 2021. № 83 С. 91–98.
4. Куценко (Розумна) О. Щоб коло розімкнулося: про Олександра Осадка та його книгу «Жити не можна померти». URL: <https://pen.org.ua/blog-scshob-kolo-rozimknulosya-pro-oleksandra-osadka-ta-joho-knyhu-zhyty-ne-mozhna-pomerty>
5. Махно В. Про книжку Олександра Осадка «Жити не можна померти». URL: <https://starylev.com.ua/blogs/vasyl-mahno-pro-knyzku-oleksandra-osadka-zyty-ne-mozna->

- pomerty?srsltid=AfmBOorW_ryegw2hqHxL2gOG7rFYn5JTFRmSd6BG5M-T4N1OvZLd057f (дата звернення: 11.11.2025).
6. Мусаковська Ю. Олександр Осадко: будівничий майбутнього. URL: <https://pen.org.ua/oleksandr-osadko-budivnychyj-majbutnoho>
 7. Олексій К. Особливості репрезентації монологу і діалогу в сучасній українській прозі. Закарпатські філологічні студії. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Т. 1, вип. 8. С. 27–31.
 8. Осадко О. Жити не можна померти. Львів : ВСЛ, 2022. 96 с.
 9. Русіна О. Там де ти зараз, усе 4.5.0. і вітер дме зі сторони України. Історія Олександра Осадка. URL: <https://chytomo.com/tam-de-ty-zaraz-use-4-5-0-i-viter-dme-zi-storony-ukrainy-istoriia-oleksandra-osadka/> (дата звернення: 11.11.2025).
 10. Сосницький І. Композиційні особливості й засоби вираження художнього діалогу. *Слобожанський науковий вісник. Серія «Філологія»*. 2023. Вип. 3. С. 87–90.

References:

1. Bomko L. Rozмова za rozmovoіu. URL : <https://zbruc.eu/node/118694> (data zvernennia: 11.11.2025).
2. Yevtushenko E. «Zhyty ne mozhna pomerty» Oleksandra Osadka: nepysmennytski opovidannia. URL: <https://chytomo.com/zhyty-ne-mozhna-pomerty-oleksandra-osadka-nepysmennytski-opovidannia/> (data zvernennia: 11.11.2025).
3. Izotova N. Linhvorytoryka dialohu v naratyvi: ihrovi efekty. Zbirnyk naukovykh prats «Nova filolohiia». 2021. № 83. S. 91–98.
4. Kutsenko (Rozumna) O. Shchob kolo rozimknulosia: pro Oleksandra Osadka ta yoho knyhu «Zhyty ne mozhna pomerty». URL : <https://pen.org.ua/blog-scshob-kolo-rozimknulosya-pro-oleksandra-osadka-ta-yoho-knyhu-zhyty-ne-mozhna-pomerty>.
5. Makhno V. Pro knyzhku Oleksandra Osadka «Zhyty ne mozhna pomerty». URL: https://starylev.com.ua/blogs/vasyl-maxno-pro-knyzku-oleksandra-osadka-zyty-ne-mozna-pomerty?srsltid=AfmBOorW_ryegw2hqHxL2gOG7rFYn5JTFRmSd6BG5M-T4N1OvZLd057f (data zvernennia: 11.11.2025).

6. Musakovska Yu. Oleksandr Osadko: budivnychy maibutnoho. URL : <https://pen.org.ua/oleksandr-osadko-budivnychyj-majbutnoho>.
7. Oleksii K. Osoblyvosti reprezentatsii monolohu i dialohu v suchasni ukrainskii prozi. Zakarpatski filolohichni studii. Uzhhorod : Vydavnychi dim «Helvetyka», 2019. T. 1, vyp. 8. S. 27–31.
8. Osadko O. Zhyty ne mozhna pomerty. Lviv : VSL, 2022. 96 s.
9. Rusina O. Tam de ty zaraz, use 4.5.0. i viter dme zi storony Ukrainy. Istoriia Oleksandra Osadka. URL : <https://chytomo.com/tam-de-ty-zaraz-use-4-5-0-i-viter-dme-zi-storony-ukrainy-istoriia-oleksandra-osadka/> (data zvernennia: 11.11.2025).
10. Sosnytskyi I. Kompozytsiini osoblyvosti y zasoby vyrazhennia khudozhnoho dialohu. Slobozhanskyi naukovyi visnyk. Seriia «Filolohiia». 2023. Vyp. 3. S. 87–90.